

شیوه‌های نوسانه‌ای چطور صهیونیست‌ها را محدود می‌کند؟

نوآوری علیه جعل تاریخ

میلاد جلیل‌زاده
خبرنگار گروه فرهنگ

بزرگ‌ترین مشکل اسرائیل این است که به‌سختی می‌توان آن را در افکار عمومی جهان به‌عنوان یک «کشور» جا انداخت و به‌رغم تمام جادوهای رسانه‌ای و تزیینات ادراکی در علوم دانشگاهی، این ذهنیت‌سازی دشوار، پهلو به پهلو می‌محال بودن راه می‌رود. معنای کشور در تمام دنیا چیزی است که با نوع تولد و گسترش اسرائیل همخوانی ندارد و از سوی دیگر اینها حتی «ملت» هم نیستند. هرکدام از یک گوشه جهان آمده‌اند و چیزی که به هم پیوندشان می‌دهد، دین یهود است، وضع از این هم‌بفرغ‌تر است و اکثریت این یهودیان سکولار شده‌اند و حالا روی چیزی به اسم قومیت یهود سوای از باور قلبی به گزاره‌های موارایی‌اش صحبت می‌شود. این اما با تعریف کلی و متفق علیه «قومیت» هم ناسازگار است. چطور عده‌ای به خودشان می‌گویند قوم یهود، درحالی‌که نه‌تنها نژاد یکسانی ندارند، بلکه خیلی‌هایشان دیگر یهودی هم

نیستند. در ایران احتمالا هرکس کلیاتی راجع به وضع بد یهودیان در اروپا - که باعث شده به فکر تاسیس یک سرزمین مستقل بیفتند - می‌داند. عذاب را دیگران بر سرشان فرود آوردند و جزایش را مردم غرب آسیا باید بپردازند. اروپایی‌ها بعد از جنگ دوم جهانی یهودیان را از خاک خودشان به قاره‌ای دیگر فرستادند تا بهانه و دستمایه خلق جنگی دیگر را از بین برده باشند. نه اینکه تنها دلیل وقوع جنگ وجود یهودیان در اروپا بوده باشد ولی قطعا این یکی از عوامل موثر بود. تم یهودستیزی که لااقل از زمان مارتین لوتر و ظهور پروتستانسیسم خیلی در غرب پررنگ بود، همیشه پتانسیل تحریک بخشی از شهروندان غربی را داشت و روی همین حساب آنها با بیرون فرستادن یهودیان از سرزمین‌هایشان تلاش کردند یکی از صورت‌مسئله‌هایی را که به بروز جنگ منجر می‌شد، حل کنند و به‌علاوه در برابر گسترش هرمنوی جهان اسلام به سمت غرب، در منتها‌الیه شمالی سرزمین‌های اسلامی، یک سد و یک گرفتاری دائمی بسازند. اسرائیل اما از ابتدای تشکیل شدنش تا به حال هیچ‌وقت نمی‌توانست یک رژیم نرمال و معمولی، به‌خصوص در سطح افکار عمومی دنیا باشد تا آنجا که آرمان‌رهای فلسطین طی ده‌ها سال تبدیل شده بود به نمادی از آزادیخواهی نوع بشر.

از سوسیالیست‌های ژاپن که در قالب گروه‌های چریکی برای مبارزه با صهیونیست‌ها به فلسطین می‌رفتند تا مبارزان آمریکای لاتین، از ناسیونالیست‌های جهان عرب گرفته تا چین پسانقلاب، از سیاه‌پوستانی که در کشور خودشان هم با رژیم آپارتاید آفریقای جنوبی می‌جنگیدند تا استقلال طلبان ایرلند، برای صدها میلیون نفر در دنیا، فلسطین مظهر همه آن آرزوهای عدالتخواهانه‌ای بود که جز با بازپس‌گیری‌اش محقق نمی‌شدند. این مساله در حوزه‌های فرهنگی و اقتصادی و میادین ورزشی هم نمودهای عیانی داشت. از روشنفکران دانشگاهی گرفته تا خوانندگان، هنرپیشه‌ها و ورزشکاران، بسیاری از مردان و زنان در شرق و غرب عالم به جنبش‌های مرتبط با بایکوت اسرائیل یا حتی مبارزه با آن پیوستند. استیون هاوکینگ فیزیکدان مشهور خداناباور بریتانیایی یکی از این افراد بود و جودیت باتلر فیلسوف فمینیست آمریکایی و استاد معنوی‌اش مارتین بوبو که یهودی و ساکن قدس بود، کسانی دیگر. اگرچه بسیاری از دولت‌های جهان با رژیم صهیونیستی دست دوستی دادند اما حتی در همین مالک دیده می‌شد که خیلی از ورزشکاران با حریف‌های اسرائیلی به میدان نمی‌روند و این عمل از طرف جامعه آنها هم ستایش می‌شد. تحریم تولیدات

رژیم صهیونیستی یکی از مبارزات مدنی بود که در جوامع مختلف جهان علیه اسرائیل صورت می‌گرفت و همچنان جریان دارد. جهان ما تحولات ژئوپلیتیک و استراتژیک فراوانی را در این ۸۰ سال از سر گذرانده و اسرائیل تا به حال موقعیت‌هایی با فراز و فرودهای متعدد را تجربه کرده است. در دوران جنگ سرد این رژیم زیر ضرب شدیدی از طرف افکار عمومی جهان بود؛ چرا که بلوک شرق علیه آن موضع منفی داشت اما پس از تک‌قطبی شدن دنیا این معادله تا حدود زیادی به هم خورد. اخیرا و با توجه به تحولاتی که در جهان روی داده، مجدداً این رژیم زیر ضرب افکار عمومی دنیا قرار گرفته اما تفاوت امروز با دوران جنگ سرد این است که اسرائیل هیچ‌گاه مثل امروز به لحاظ نظامی توازن را به دشمنانش نباخته بود. آنها چند دهه پیش در جنگ مشهورشان با اعراب، شش‌روزه توانستند چند کشور عربی را شکست بدهند اما امروز از انهدام گروه‌ها و تشکیلات آزادیخواه در منطقه عاجز شده‌اند و یک حریف قدرتمند به نام ایران در برابرشان دارند؛ حریفی که در سال‌های جنگ سرد، در جبهه مقابل و در صف حامیان اسرائیل قرار داشت.

پرونده‌ای که آن را از نظر می‌گذرانید، موقعیت رژیم صهیونیستی در جهان امروز، چه بلوک غرب و چه کشورهای اسلامی بررسی شده است. ما این موقعیت را از نظر افکار عمومی دنیا هم بررسی کرده‌ایم؛ چه اینکه دیگر دوران برتری اسرائیل در توازن نظامی گذشته یا به قول حسن نصرالله، دورانی که فقط فرزندان ما کشته می‌شدند، تمام شد. به‌علاوه اتفاقات ژئوپلیتیک هم چندان به‌نفع آنها پیش نمی‌روند. پس حالا عرصه فرهنگ اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند و اگر قرار به سقوط این رژیم باشد، ضربه نهایی می‌تواند از این ناحیه وارد شود. مهدی بختیاری، فعال رسانه‌ای حوزه بین‌الملل، در یادداشتی توضیح می‌دهد که پس از انفعال دولت‌مردان عرب در برابر اسرائیل، ملت‌های منطقه چطور به صورت خودجوش جنبش‌های مبارزاتی‌شان را به راه انداخته‌اند و صهیونیست‌ها را کج کرده‌اند. گفت‌وگوی مبسوطی با پریسنا بآبادی، کارشناس روابط بین‌الملل داشتیم که واکاوی ریشه‌های تاریخی این نزاع را به مسائل امروز پیوند می‌دهد و تبیین می‌کند که دولت‌ها و ملت‌ها در بلوک‌های مختلف سیاسی و گروه‌های متفاوت اجتماعی، چه موضعی در برابر اشغالگری اسرائیل دارند.

پرواز از بالای دیوار حائل

در طول تاریخ دو انتفاضه داشته‌ایم؛ یکی انتفاضه اول که انتفاضه سنگ نام دارد و دومی که انتفاضه الاقصی است. انتفاضه سنگ به‌خاطر اینکه فلسطینی‌ها امکانات نداشتند و با سنگ می‌جنگیدند به نام مشهور شد. اما سال ۲۰۰۰ که انتفاضه الاقصی آغاز می‌شود نوع مبارزات عوض می‌شود و فلسطینی‌ها کمی منظم‌تر می‌شوند و عملیات‌های استشهادهای بیشتر می‌شود. اسرائیل آن زمان برای ارتقای امنیت خود چند کار انجام داد، از جمله اینکه دور مکان‌های مهم خود دیوار کشید که به دیوار حائل معروف شد. دیوار حائل کارکردش این بود که جریان عملیات‌های فلسطینی به‌راحتی وارد مناطق اسرائیلی نشوند و در واقع کار آنها را سخت می‌کرد. اما در کنار آن یک بار مالی سنگین هم بر دوش دولت اسرائیل گذاشت آنها برای ایجاد امنیت خود مجبور به انجام این کار شدند. این اقدام تا حدودی موفقیت‌آمیز بود اما باعث یک اتفاق دیگر شد. فلسطینی‌ها که دیدند دیگر نمی‌توانند به‌صورت حضوری عملیات انجام دهند توان موشکی خود را افزایش دادند و با موشک به اسرائیل ضربه زدند. در واقع آن محدودیت را تبدیل به یک فرصت تازه کردند. اگر بخوایم جمع‌بندی کنیم و بگوییم فلسطینی‌ها اکنون چطور مبارزه می‌کنند باید اشاره کنیم که آنها یک پکیج از مبارزه را در اختیار دارند که از عملیات استشهادهای انفرادی تا موشک‌های دوربرد که در نبرد سیف‌القدس استفاده شد را به کار می‌گیرند. این موشک‌های دوربرد با برد ۲۵۰ کیلومتر مورد استفاده آنها قرار گرفت. برد این موشک‌ها به شکلی است که اگر یک فلسطینی بخواهد از غزه این موشک‌ها را مورد استفاده قرار دهد هر منطقه‌ای از اسرائیل را می‌تواند مورد هدف قرار دهد. همچنین گنبد آهنین اسرائیل یک سامانه بسیار مدرن است اما همین گنبد در مقابل چند فاکتور ضعیف می‌شود که یکی از آنها تعداد انبوه موشک‌هاست. در عملیات سیف‌القدس هزاران موشک شلیک شد و به‌حدی بود که باعث تعجب کارشناسان اسرائیلی شد که آنها چقدر موشک دارند که تا تل‌آویو را نیز مورد حمله قرار دادند. در کنار اینها باید گفت فلسطینی‌ها اکنون از پهپاد هم استفاده می‌کنند و درحال مجهز شدن به سامانه‌های هوایی هستند که جنگ با آنها را دشوارتر از قبل خواهد کرد. اما مهم‌ترین بخش این است که اکنون گروه‌های مردمی مهمی به وجود آمده‌اند که در کرانه باختری عملیات می‌کنند؛ چرا که اشاره شد امنیت این کرانه برای اسرائیلی‌ها بسیار مهم است. اینها اتفاقاتی است که در سالیان اخیر رخ داده و تفاوت‌های مبارزاتی فلسطینی‌ها را با گذشته شکل داده است.

دو شهر جنین و نابلس به‌عنوان دو شهر بسیار مهم فلسطینی نشین در کرانه باختری هستند که امروز محل استقرار و عملیات گروه‌های مقاومتی هستند و اسرائیل به‌شدت از آنها هراس دارد. همچنین باید گفت استفاده از شیوه‌های رسانه‌ای در مکانی مانند فلسطین بسیار دشوار است؛ چرا که آنها در محدوده‌های کوچکی هستند که به‌راحتی قابل شناسایی است و به همین خاطر است که می‌بینیم اگر عملیاتی انجام شود تا قبل از پایان آن هیچ خبری از جزئیات آن منتشر نمی‌شود، زیرا اسرائیل در آن منطقه تسلط بسیار بالایی دارد.

شیوه‌های رسانه‌ای آنها کاملاً به‌صورت عمومی است و مردم از طریق شبکه‌های اجتماعی این کار را انجام می‌دهند. همان‌طور که گفته شد این گروه «عرین‌الاسود» در بین مردم فلسطین بسیار بااهمیت و محبوب شده است و به همین خاطر، بیشتر مردم کار رسانه‌ای را برای آنها انجام می‌دهند. البته باید اشاره کرد که گروه‌هایی مانند حماس در سال‌های اخیر از نظر رسانه‌ای پیشرفت زیادی داشته‌اند و می‌بینیم که فیلم‌هایی از توانمندی‌های خود منتشر می‌کنند و در حد بضاعت‌شان در این زمینه نیز فعالیت دارند.

مهدی بختیاری

خبرنگار

شیوه‌های مبارزاتی در سرزمین‌های اشغالی را می‌توان در چند دوره بررسی کرد. از آغاز اشغال فلسطین یعنی سال ۱۹۴۸ تا حتی قبل از آن که فلسطین تحت قیمومیت انگلیس بود، گروه‌های مردمی عرب با ابتدایی‌ترین تجهیزاتی که داشتند و با سلاح‌های معمولی به‌صورت غیرسازماندهی شده هم با اشغالگران انگلیسی و هم با یهودیانی که به‌تازگی بر سرزمین‌های اشغالی مسلط شده بودند می‌جنگیدند.

این نوع مبارزات تا وقتی که سازمان آزادی‌بخش فلسطین توسط یاسر عرفات و دوستانش تشکیل شد ادامه داشت و پس از آن حرکات نظامی آنها سازماندهی‌تر شد اما باز هم اشکالاتی داشت؛ از جمله اینکه آن موقع در عضوگیری خیلی سختگیری نمی‌کردند مثلاً هرکس با هر نگاه و بینشی می‌توانست عضو آنها شود که همین باعث شد گروه‌های آنها به حاشیه برود. در دهه ۸۰ که حماس به‌عنوان مهم‌ترین گروه جنبش اسلامی مبارز تشکیل شد حرکات‌شان سازماندهی‌تر شد. هر گروهی که مانند فتح و حماس تشکیل می‌شد یک شاخه‌نظامی داشت و این شاخه نظامی بود که کارها را پیش می‌برد. برای مثال در حماس عزالدین قسام که شاخه نظامی آنها بود یا شهدای الاقصی که شاخه نظامی فتح هستند کارها را پیش می‌بردند و عملیات‌ها سازماندهی‌تر شد. همین عوامل باعث شد آنها بتوانند یارگیری کنند و مهم‌ترین گروه‌های مبارز تا همین چند سال قبل بودند که در کنار هم می‌جنگیدند. اما مشکل بزرگی که همه اینها داشتند و هنوز هم این مشکل وجود دارد این است که مرزبندی این گروه‌ها با هم پررنگ است. مثلاً می‌بینیم که گاهی یک گروه با گروه دیگر به مشکل می‌خورد که باعث ایجاد رقابت‌های درونی می‌شود.

همین رقابت‌ها و جبهه‌بندی‌ها به‌نوعی مردم را خسته کرد و باعث ایجاد گروه جدیدی توسط آنها شد. در چند ماه اخیر شاهد بودیم جوان‌های فلسطینی نسل جدید که دیگر از این گروه‌بندی‌ها و جناح‌بازی‌ها خسته شده بودند گروهی تشکیل دادند و نام آن را «عرین‌الاسود» گذاشتند که درحال حاضر مشهورترین و به‌نوعی جزء محبوب‌ترین و جذاب‌ترین گروه‌ها برای مردم فلسطین در حوزه مبارزه است. این گروه از شهر نابلس برخاسته شدند. یک سری جوان که حرف‌شان این بود که دیگر نه حماسی هستیم نه فتحی و نه عضو هیچ گروه دیگری، بلکه گروهی هستیم که به‌صورت مستقل به دنبال مبارزه‌ایم. به‌خاطر همین عملکرد و شعارها بود که آنها در همین ابتدای کارشان بسیار محبوب شدند.

تفاوت دیگری که آنها دارند این است که خاستگاه‌شان کرانه باختری است. باید اشاره کرد که فلسطینی‌ها در سرزمین‌های اشغالی در دو مکان عمده هستند که گروه مهم‌تر تحت حاکمیت فلسطینی‌ها زندگی می‌کنند. آنها یا در غزه هستند یا در کرانه باختری در شهرهایی مانند نابلس و رام‌الله. همواره دیده‌ایم که خاستگاه اصلی گروه‌های فلسطینی غزه است. دلیل آن هم این است که غزه به‌صورت کامل در دست فلسطینی‌هاست و حماس بر آنجا حکومت می‌کند. یک تغییر عمده دیگر این است که قبلاً گروه‌های مبارز وقتی می‌خواستند جنگی را آغاز کنند عمدتاً از غزه کارشان را شروع می‌کردند یا اگر هم عملیاتی از کرانه باختری آغاز می‌شد، در کرانه تمام می‌شد و ارتباطی بین آنها نبود تا اینکه سال گذشته که ماجرای شیخ جراح که در کرانه باختری زندگی می‌کرد شکل گرفت و دیدیم که غزه به حمایت از کرانه باختری به پا خاست و جنگی راه افتاد که نام آن سیف‌القدس بود. این جزء معدود دفعاتی بود که این گروه‌ها از همدیگر پشتیبانی می‌کردند.

این هم یکی دیگر از تغییرات بسیاری مهمی است که برای اسرائیلی‌ها مهم است؛ چرا که قبلاً وقتی در کرانه باختری عملیات می‌کردند گروه دیگری جلویشان نبود اما الان می‌داند که اگر اتفاقی بیفتد غزه هم پای کار است و ممکن است جنگ بزرگی راه بیفتد. اینها اتفاقاتی است که در این یکی دو سال اخیر بسیار برجسته شده و روی هم‌رفته موجب ناامنی کرانه‌ای شده که برای اسرائیلی‌ها جای بسیار مهمی است.

نکته دیگری که باید به آن اشاره کرد این است که اسرائیل برای خودش شش استان تعریف کرده اما کرانه باختری جزء ساختار حکومتی اسرائیل نیست و به‌صورت مجزا اداره می‌شود، چون بخشی از آن در اختیار فلسطینی‌ها و بخشی دیگر در دست اسرائیلی‌هاست. اما یک‌سری از یهودیان معتقدند کرانه باختری استان هفتم اسرائیل است و اسم آن را «یهودا و شومرون» گذاشته‌اند. بر همین اساس یکی از مهم‌ترین و استراتژیک‌ترین بخش‌ها برای اسرائیل همین کرانه باختری است؛ چرا که آنها نمی‌خواهند این منطقه هم مانند غزه شود. همان‌طور که می‌دانید اسرائیل تا سال ۲۰۰۵ در غزه حضور داشت و پس از آن مجبور به ترک آن منطقه شد. دقیقاً همان اتفاقی که در غزه افتاد، در کرانه باختری نیز درحال رخ دادن است. یکی از سیاست‌هایی که در ایران هم زیاد آن را شنیده‌ایم تصحیح کرانه باختری است و این اقدامات در راستای همین تصحیح است. در یکی دو سال اخیر می‌بینیم که خیزش جدید عملیات‌های کرانه باختری، مهم‌ترین مولفه اسرائیل که امنیت آن هست را محل هدف قرار داده است. این مسائل برای اسرائیل بسیار مهم است، زیرا منطقه‌ای که می‌خواست همیشه در امنیت باشد اکنون دچار مشکل شده است. یکی دیگر از مواردی که در سال‌های اخیر در بحث مبارزاتی پیش آمده انتفاضه است.